

L'Esquella de la Torratxa

Any XXI :: Número 2131

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 21 de Novembre de 1919

CÁNDID, O L'OPTIMISME

—Mare de Déu, i que són exagerats aquests diaris!..

Vapors TAYÁ

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

VAPOR CAPITÀ REVUELTA

SORTIDES. — De Barcelona: Els dimecres a la 1 de la tarda. — De Gènova: Els dissabtes a la 1 de la tarda

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert en els menjars - Perruqueria - Manicura - Quartos de bany, & &

VAPOR TERESA TAYÁ

SORTIDES. — De Barcelona: Els dissabtes a les 7 de la tarda. — De Gènova: Els dimecres a les 7 de la tarda

Per a informes dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telefons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

EN MADRID: Conde Xiquena, 8

EN GÈNOVA: Carpi & Figli (Portici Vittorio Emanuele)

Soler i Torra Germans

BANQUERS

VALORS - GIROS

CANVI - CUPONS

BANCA

Compra venda de valors - Negociació de cupons - Ordres de borsa - Canvi de monedes - Giros sobre l'estranger Comptes corrents en monedes nacional i estrangeres

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsucès, 1

Telefons 25-A., 316-A., 611-A. - Apartat de correus: 535

Direcció telegràfica: SOLERTORRA

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Óxidos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

Se venden en
LAMBLOTTE - HERMANN
Urolitina - Hexamellon
PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos
Agto gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

REPRODUCCIONS

:: ARTÍSTIQUES ::

Vda. de P. BONET

FOTOGRAVAT

AUTOTIPIA

TRICROMIA

FOTOLITOGRAFIA

Aribau, 9, interior

BARCELONA

EDEN CONCERT

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Grandios èxit de la simpàtica cançonetista

MARIA OLIMPIA

COMTE DEL ASSALT, 12

:: TELÉFON NÚM. 3332 A. ::

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola- Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

EL CAFÈ SE'N VA

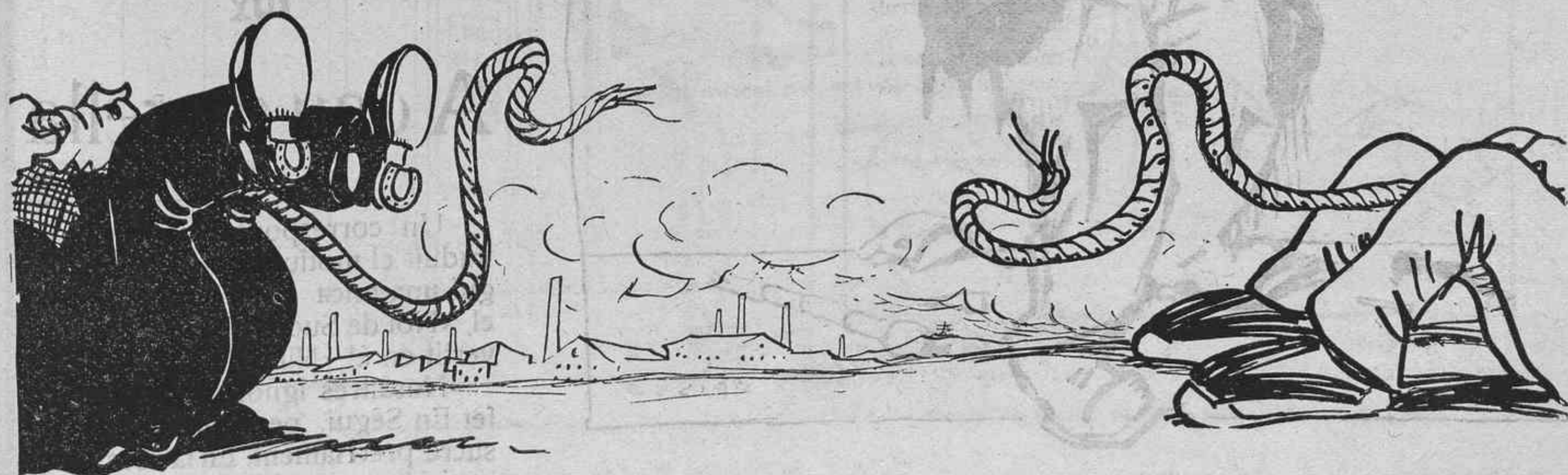

LS antisindicalistes ens diuen a nosaltres periodistes: La premsa no pot ésser tractada com un ofici manual qualsevol, perquè així com se diu que el pensament no delinqueix, tampoc pot ésser reclòs en el rigorisme o encerclament d'un sindicat.

Potser sí... Però entre un patró que em cohibeix el pensament cada dia sense tenir mai una prodigalitat i un sindicat qui detura el meu judici en hores greus de lluita, donant-me tota la seva força perquè aconsegueixi fer la meua vida més grata, jo, naturalment, me decanto pel sindicat. Apart de creure que l'adveniment dels sindicats comença la nova història. Però l'advertència que se'ns fa als periodistes, ens condueix a unes interrogacions: Existiran, realment, oficis d'ànima antisindicalista? Pot l'organització obrera modificar o matar la naturalesa d'algunes professions?

Heu's aquí els actors, heu's aquí els acròbates, heu's aquí els artistes, heu's aquí tots els que viuen d'artificialitat o d'arbitrarisme. Aquests no poden sindicar-se, ens responem. Perquè? No estan subjectes a una labor que una empresa remunera? No tenen un sou? No se'ls imposa unes hores fixes de treball? Aleshores... Un actor, un clown, un líric pensa, vota, té idees personals, un pis que paga, una taula que abasteix. Tots els drets humans li són respectats, però se syndica i li diuen: Ah, no! Tu no pots associar-te, tu ets artista per la gràcia de Déu i de la seva constitució. Però, perquè han d'ésser distints uns obrers que pugen a una bastida, d'uns altres que s'enfilen a un trapezi? Perquè no poden assimilar-se els sastres que vesteixen als comtes, dels còmics que s'habillen de comtes? Perquè els que toquen els pianos no tenen per a sindicar-se el dret que es concedeix an els que els construeixen?...

Jo no excluria dels oficis sindicables més que un, precisament el que avui, amb la seva vaga, entristeix Barcelona, el de cambrers. Nosaltres—diuen—volem un sou i no pas propines, per a ésser ciutadans, no pas servidors de parroquians als que hem d'afalagar per a obtenir les propines. Es una raó. Però el cambrer té, tal com és, prerrogatives pròpies. Un cambrer és més que un cambrer, és un confident, és un amic de totes les hores, és un portador de notícies, és el poder moderador de les penyes. L'establiment no li perteneix però ho sembla. Els parroquians no ho són d'ell sinó del cafè, però també ho sembla. I per damunt de l'amo, de l'encarregat i dels clients, està ell, el cambrer, al que li fem donatius com si fos un sant generós, un Sant Antoni o un Sant Josep de la Muntanya.

Està vist que amb una corda ben resistent no passaria res.

Perdonin els nostres companys, si creiem que els cambrers perdran l'ànima si perden les propines. Perquè amb sou serien una mena de funcionaris públics, i se trencaria la germandat que ens uneix perquè desapareixien els dos fonaments de la grandesa dels cambrers. Sense les propines ja no fiarien i un cambrer que no fia no té cor i un cambrer sense cor deixa d'ésser-ho. Sense les propines no farien cap préstam i desapareixeria l'únic prestamista espiritual, el sol home a la terra que deixa diners sense garantia ni rèdits, de cor a cor, i no pas de butxaca a butxaca. Aleshores el cafè se convertiria en una mena d'oficina de consumació, amb drets i deures, un lloc trist on el cambrer ens despatxaria cafè com qui despatxa cèdules. Serien sacerdots del servei i de sacerdots no'n volem.

Decididament la vida s'enserieix i lo pintoresc que resta agonitza. El cafè, consol de desvagats, caliu de solters, esbarjo de marits, banca dels cessants, musa amb cafè i llet, se'n va. Aquell personatge d'En Benavente que quan va contraure matrimoni posà la casa com un cafè, i que s'imaginava el cel igual a un altre cafè, ple de miralls, divans, músiques i cambrers que no volien ni propines, hauria de modificar la seva estètica i les seves idees celestials.

PARADOX

—Sinó que els sombrerers els han apujat, creguin que n'hi ha per a tirar el barret al foc.

MUNICIPALESCA

No hi ha mal

que per bé no vingui

La darrera suspensió que les circumstàncies han imposat a la premsa, ha tingut, consistorialment, saludables efectes, que voldríem veure perdurar pel bé de Barcelona.

Dugues sessions han celebrat els nostres regidors durant els dies en que no hi ha hagut diaris. En totes dugues han fet, els nostres admirats administradors comunals, feina, sinó profitosa, ben orientada, havent durat les deliberacions del Consell les hores justes per a resoldre els assumptes de tràmit; el temps precís per a despatxar els afers confiats al seu bon zel i vigilància.

Sospesos els diaris, han sospès els regidors la seva xerrameca inútil; el seu afany de discursejar i passar per la galeria. No havent-hi qui dongui compte del míting a la gent, a sant de que esgargamellar-se?—pensarien els oradors de tanda al Saló de Cent.

No és la primera vegada que el fenòmen s'ha produït. Observacions semblables a la apuntada hem pogut fer-les altres cops en circumstàncies iguals o parescudes. Es que bona part dels senyors que formen el Consistori atenen al reclam i a la popularitat abans que al bon nom de la ciutat i a la fama pròpia.

Atenent a aquest aspecte, podria el bon barceloní consolar-se de no tenir premsa, culpable inconscient de la diarrea verbòrea que caracteritza l'administració municipal, amb greu perjudici dels cabals del poble.

—No hi ha diaris?—diu el regidor mitinesc—dones no hi ha discursos.

—Que per molts anys!—responen a chor el contribuïent i el ciutadà que no ha fet de la política un ofici que li dongui per a viure.—JUST

A cau d'orella

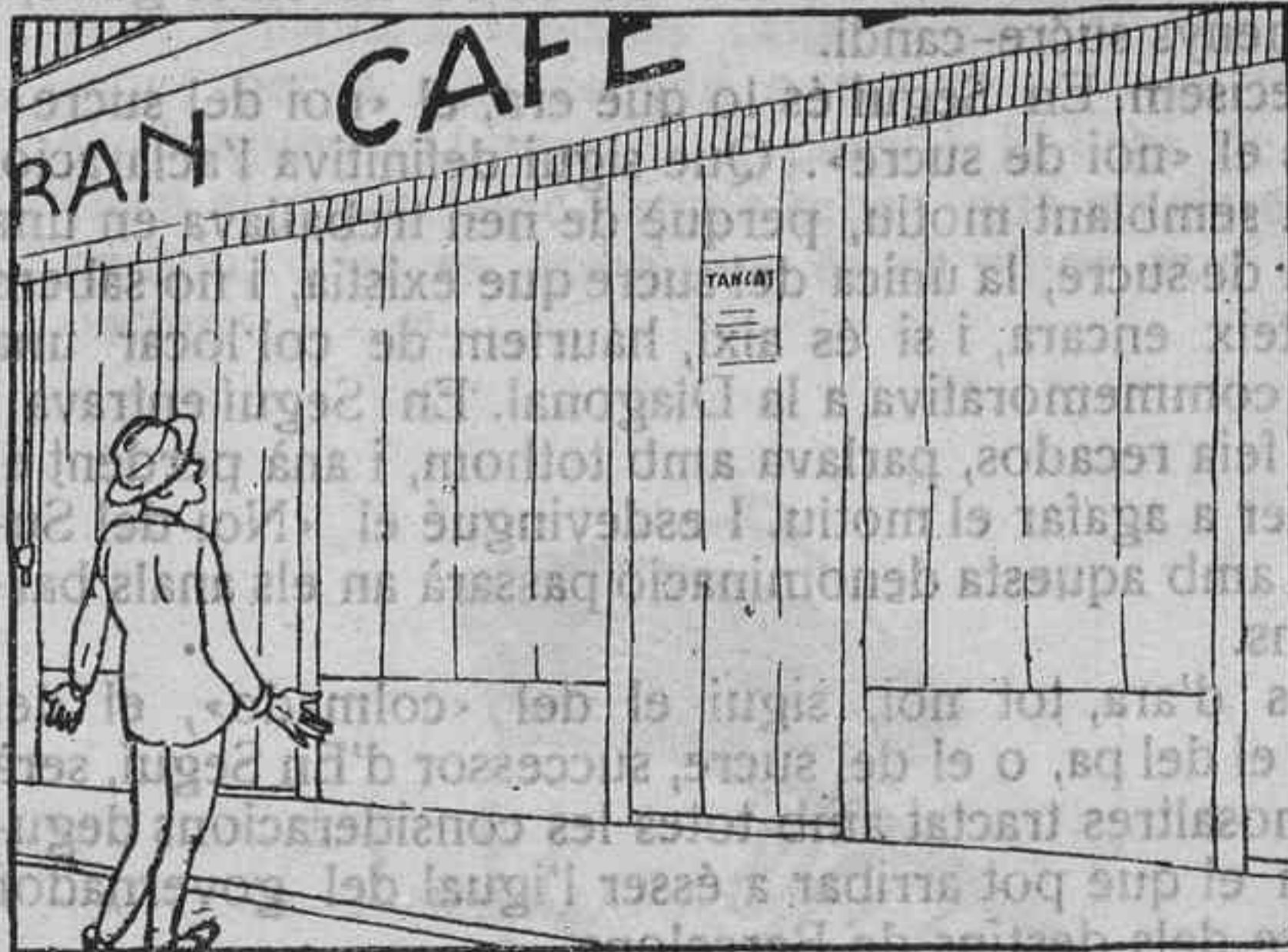
El motiu famós

Un corresponsal madrileny ha traduït el motiu d'En Salvador Seguí una mica arbitrariament, i així el «Noi de Sucre» ha quedat convertit en el «Niño de azúcar».

Nosaltres ignorem de què està fet En Seguí, però no ho està de sucre precisament. En la seva composició ens sembla que entren els més bons elements de la raça. Es

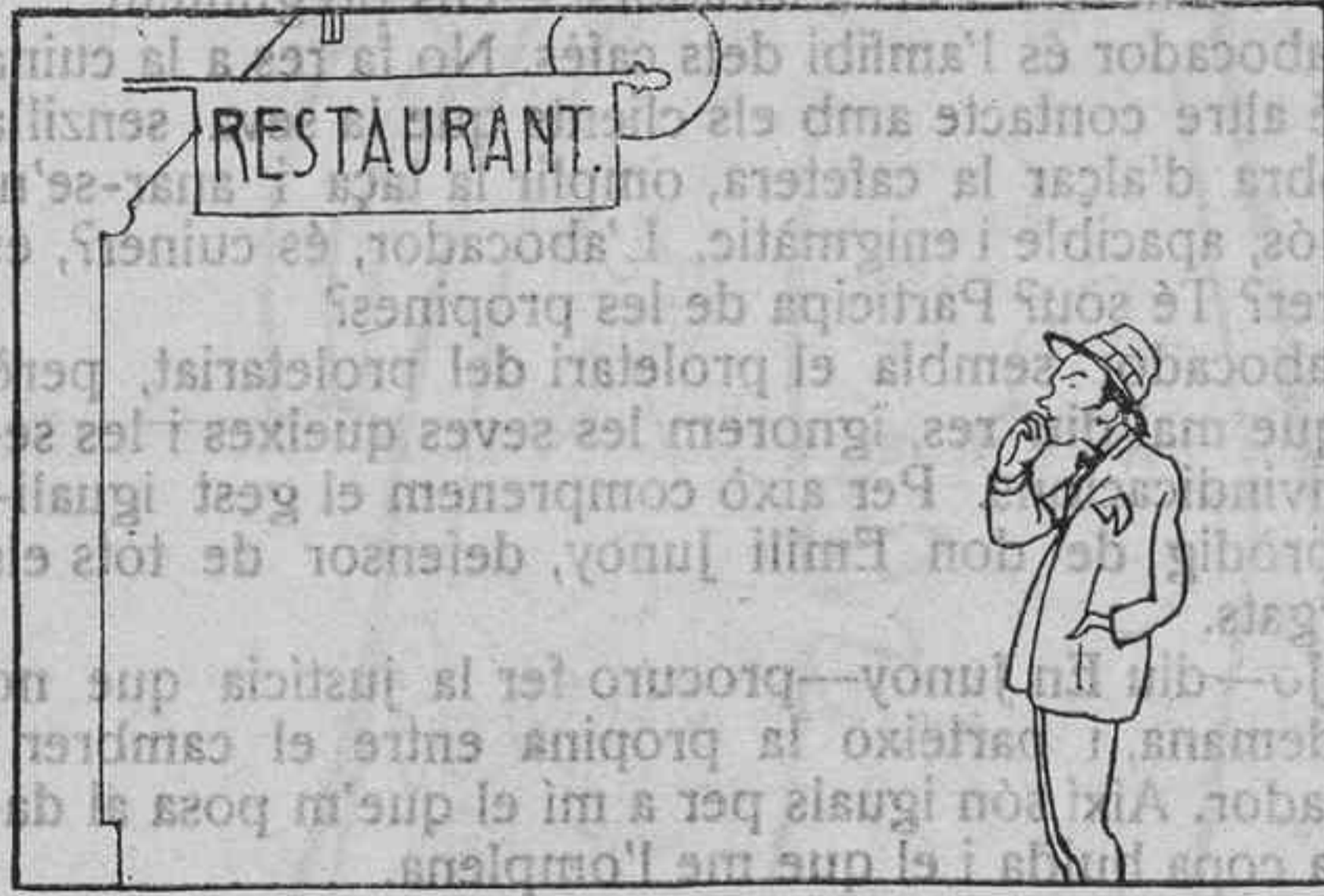
En Manel, no sabia què ho feia que no tenia salut ni peles...

Però un dia anava a pendre la seva ab-sesta...

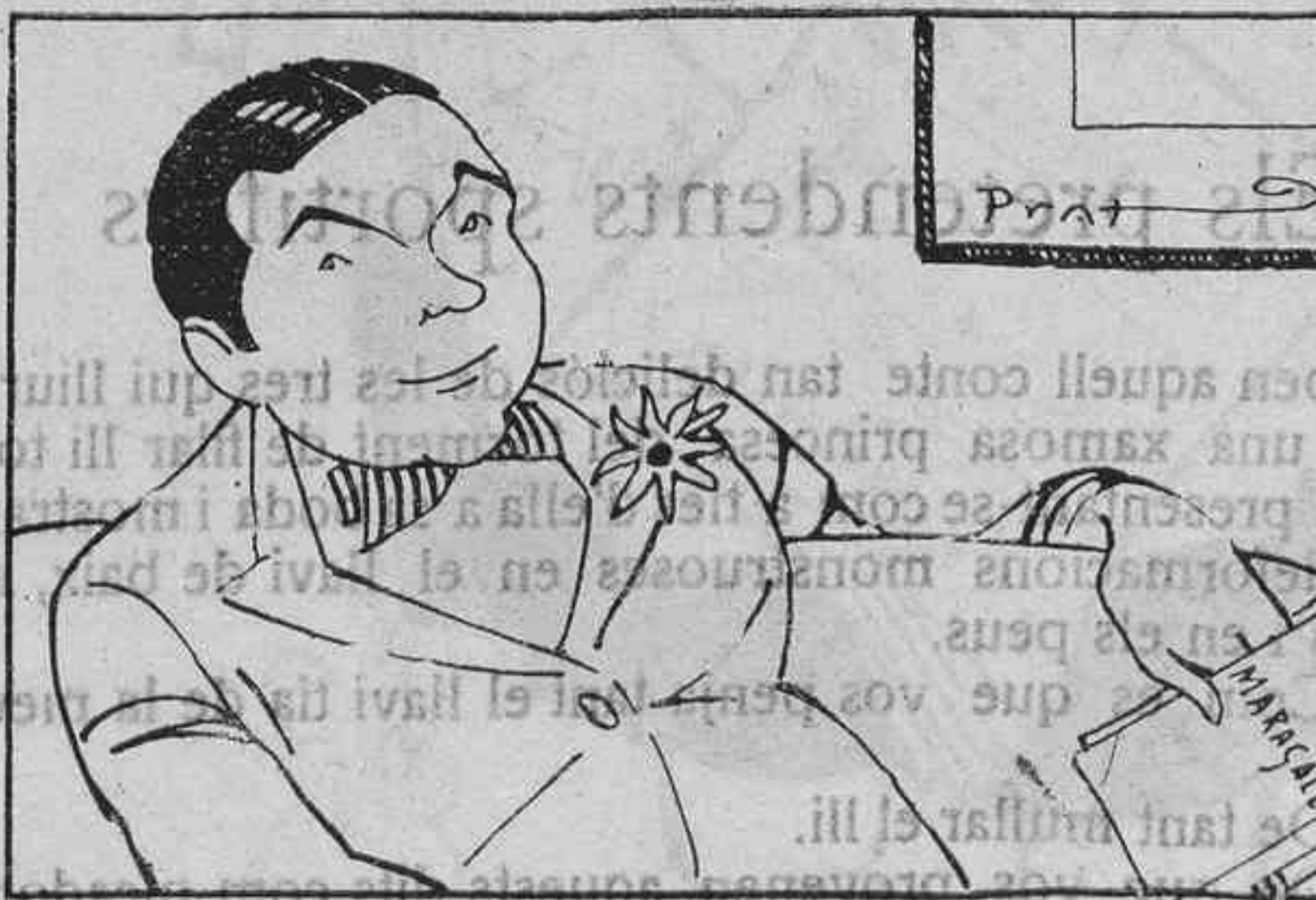
I a jugar aquelles partides de «palos»...

I a fer el ressopó...

I a proveir de tabaquet...

I avui, En Manel, se troba que gasta salut i peles!

alt, és fort, està ple, i si no fos perquè mira contra el govern, que en ell és un mirar molt natural, qualsevol escriptor noucentista podria escriure, prenent-lo per subjecte: «El Ben Plantat». Però de sucre no en té gaire, i molt menys sucre-candi.

Precisem. En Seguí és lo que era, el «noi del sucre», no pas el «noi de sucre». Que sigui definitiva l'aclaració. I agafà semblant motiu, perquè de nen treballava en una fàbrica de sucre, la única del sucre que existia, i no sabem si existeix encara, i si és així, hauríem de col·locar una làpida commemorativa a la Diagonal. En Seguí entrava i sortia, feia recados, parlava amb tothom, i anà perdent el nom per a agafar el motiu. I esdevingué el «Noi del Sucre», i amb aquesta denominació passarà an els anals barcelonins.

Des d'ara, tot noi, sigui el del «colmado», el del carbó, el del pa, o el del sucre, successor d'En Seguí, serà per a nosaltres tractat amb totes les consideracions degudes, an el que pot arribar a ésser l'igual del governador i àrbitre dels destins de Barcelona.

Els postergats

Els cuiners volen... Els cambres demanen... Diàriament llegim els comunicats de l'actitud del personal dels cafès i restaurants. I els abocadors?—ens preguntem.

L'abocador és l'amfibi dels cafès. No fa res a la cuina i no té altre contacte amb els clients que la seva senzilla maniobra d'alçar la cafetera, omplir la taça i anar-se'n, silencios, apacible i enigmàtic. L'abocador, és cuiner?, és cambrer? Té sou? Participa de les propines?

L'abocador sembla el proletari del proletariat, però com que mai diu res, ignorem les seves queixes i les seves reivindicacions. Per això comprem el gest igualitari i pròdig de don Emili Junoy, defensor de tots els postergats.

—Jo—diu En Junoy—procuro fer la justícia que no se'm demana, i parteixo la propina entre el cambrer i l'abocador. Així són iguals per a mí el que'm posa al davant la copa buida i el que me l'omple.

Els pretendents sportífers

Saben aquell conte tan deliciós de les tres qui lliuraren a una xamosa princesa del torment de filar lli tota sa vida presentant-se com a ties d'ella a sa boda i mostrant al rei deformacions monstruoses en el llavi de baix, en els dits i en els peus.

—Com es que vos penja tant el llavi tia de la meva dona?

—De tant mullar el lli.

—De que vos provenen aquests dits com picadors, tia de la meva dona?

—De cargolar el fil.

—On aneu amb aquest peu tres vegades més gros que l'altre?

—Es de fer anar la roda.

—Princesa meva estimada, te prohibeixo que mai més toquis un fus. No't vui lletja com tes ties.

—Jo... fresquet!

Una cosa per l'estil acaba de succeir a un comerciant de Barcelona amb motiu de voler casar la noia. Aquest bon senyor precisament per a ell no n'havia fet mai, era un partidari rabiós de la cultura física i no's cansava de dir que no casaria la noia més que amb un home acostumat al sport, l'especialitat no li venia d'aquí. Com que hi havien diners, de pretendents no'n faltaren.

—Què't sembla aquest, noia?

—Uix! té la cara com feta a cops de puny.

—Escolti jove com és que té la cara tan abonyegada?

—De la boxa.

—Noia mira't aquest altre.

—I quins peus! Si'm trepitja no torno en mí.

—Es foot-bolista. I aquest?

—Té un braç més llarg que l'altre.

—Es pilotari. Fixe't aquest.

—Si és de pega, sembla el negre de la Riba.

—Els banys de mar.

Resultat que per un defecte físic o altre produït pels saludables sports, cap d'ells copsà la pubilla i aquesta se casà amb un jove molt bufó que's rentava amb aigua tèbia i s'abrigava amb una bufanda de seda de tots colors.

Cantonades

UN dels aspectes més interessants de aquesta vida nostra—d'aquesta vida que en el fons no és res més que un cabàs de ximpleries—ens l'ofereixen les cantonades. Oh, el torbador misteri de les cantonades!...

Darrera una cantonada no se sap mai el què us hi espera, però se sap sempre que us hi espera quelcom: aquella noia rossa que us porta on no voldrieu—al matrimoni—aquella noia morena que us porta també al matrimoni—però al saborós i dilecte «matrimoni per darrera l'església»—aquell amic que us devia unes pessetes, aquell altre que és aficionat a la literatura i que us agafa per la solapa de l'americana amb la santa intenció de llegir-vos un drama—els amics que llegeixen drames sempre surten de trascantó—el sastre, el procurador o una senzilla pell de taronja que us fa relliscar i perdre el ritme equilibrat de bon mediterrani llegidor de «Xenius» i somatent...

Darrera una cantonada us hi espera sempre quelcom, no en dubteu: la dona que traspasa tota la vostra vida, el deute que no heu pagat i que no pensaveu pagar, el que te *distreu* l'estilògraf o el rellotge, o les dugues coses a la vegada, és a dir: l'imprevist, l'inesperat, l'aventura, en fi. I qui és, per vulgar, per burgès, per panxa content que sigui, que no ha sentit glatir en ell un inexplicable afany aventurer? Com s'explicarien sinó tants excursionistes, tants boys-scouts sense aquest afany aventurer que nosaltres apuntem? Oh, discretíssim i amable afany que fas a l'home un xic boig, qui ets l'amament de l'home, i el desvies vers l'extravagància!

Però tornem a les cantonades.

Recordeu aquella on sorgeix la banderola com una gàrgola de l'estanc? Aquella banderola dóna caràcter i categoria a la cantonada, us *flamenquiza* el pas perquè us recorda les *corridas de toros* i la *marcha de Cadiz*, i En Prim i tres o quatre coses més per l'estil. Aquella banderola fa castissa la cantonada, li posa mantellina te omple de sol—encara que estigui núvol—i de *garbo*, i de sang flamenca. La pluja s'ha menjat el vermell de la banderola, el sol el groc. Però no hi fa res. De què serviria, sinó, la il·lusió? Allò és la pàtria i la raça, i el *viva lliure* i l'ai reconstruït, i la guitarra més reconstruïda, i les castanyoles i tota la sal espanyola.

Recordeu després la cantonada del fanal vermell de la farmàcia? No hi ha un fanal més trist que el de la farmàcia sinó és el fanal de la fonda de *habitaciones a todas horas*. Així com el fanal de la fonda et fa perdre les ganes de dormir-hi i de fer-hi res, el de la farmàcia et fa venir més ànsies de posar-te bo que mai, de no entrar-hi a cercar la recepta, d'esperar el que vingui sigui el que sigui.

El fanal de la farmàcia és trist de construcció, d'arquitectura i de color. Té sempre una arquitectura estrambòtica, complicada, plena de fullam i cornises, i més fullam i més cornises que, pobres de vosaltres que us caigués a sobre! Us podeu deixar caure a sobre qualsevol altre fanal amb por de que no passarà res. Però si us atrapa el de farmàcia no us queda altre recurs que anar-ho a contar a Sant Pere. Té vidres vermells o verds, un vermell de permanganat, un verd de menta. I és un disc que, com el de les fondes retretes, sempre senyala al vianant via oberta.

En aquesta cantonada, maleïda pel fanal, que dirieu que crema no gràcies a la electricitat ni al gas pobre, sinó a una solució d'èter i aigua de «Carabaña», no s'hi atura mai cap parella d'enamorats d'aquells que solen fer parada i fonda a totes les cantonades. I si s'hi aturen és pitjor per a ells, perquè o renyeixen o se fan mal, o s'entreguen a la mala vida perquè hi hagi de tot, o fan etern el prometatge perquè saben que no els espera res de nou, o bé es casen que és el pitjor que els podia passar.

LL. C.

—Vols dir que no'm prenen per un xino?...

La boira

Compreneu que en terres com Londres i Bilbao, en les quals en tot l'hivern fa no més que dos o tres dies de bò, quan arribi un d'aquests la gent tingui una gran alegria o surti a cercar un lloc arreserat i ja en ell se deixi torrar beatament tot cantant baixet:

Sol, solet!
vine'm a veure
vine'm a veure.
Sol, solet,
vine'm a veure
que tinc fret.

Ara bé la mateixa alegria que els produeix an ells el cel blau me produeix a mi la boira en el rars dies en que's digna baixar a ciutat i envoltar els campanars, les xameneies i els casals tots de Barcelona.

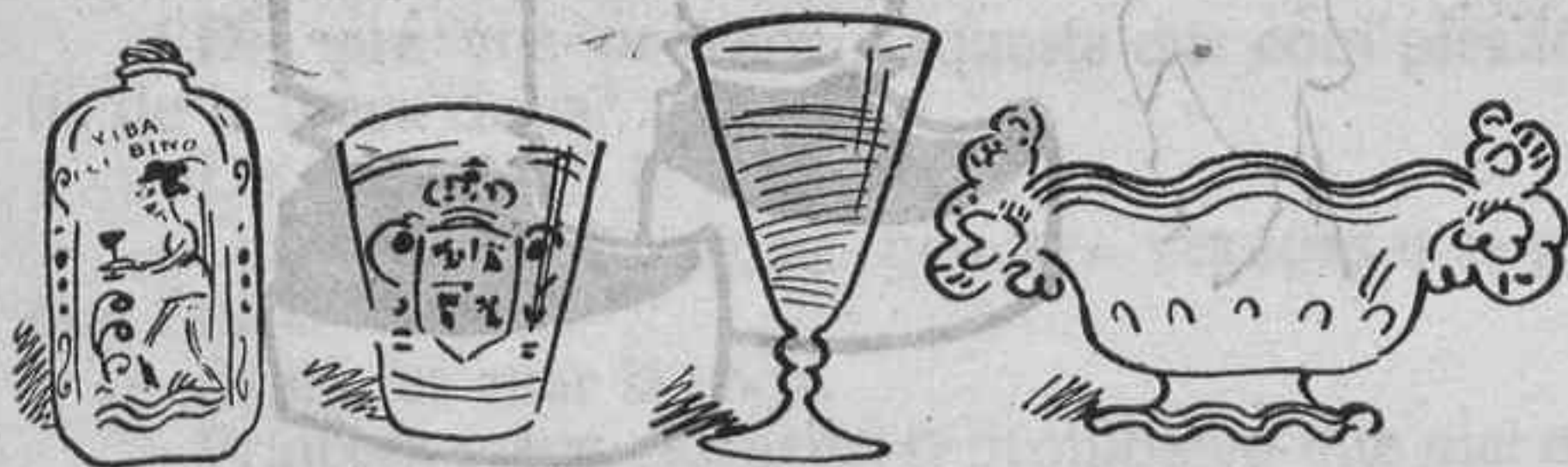
Amb la boira de muntanya som amics anys ha, és bonic ficar-se amb dos o tres companys a dintre una pineda o encara millor en un bosc de tall i perdre's per viaranys que sabs de cor i cridar als amics que contesten sembla com de molt lluny. La boira agafa les veus i les porta bressant d'aquí d'enllà del bosc... Després vé el sol i la marinada, s'esqueixa el vel i el vent se'n emporta els parracs, els que crèies lluny són a trenta passes, tot està mullat, vosaltres aneu xops, no's pot fer foc amb aquella brossa que regala. Menjarem fret, el sol ens secarà els vestits, el ví ens escalfarà per dintre.

Però no és aquesta, de la boira que vui parlar ara, és de la ciutadana, la que'ns abriga i tot; quan hi ha boira no fa fret.

De dia ja és bonica, a mi m'agraden molt els grisos i encara més les coses que no s'acaben i la boira la dona aquesta sensació de cosa que no s'acaba sobre tot si pugues dalt del terrat i mirés el campanar de vora casa, que's veu molt bé, i després l'altre que és mig esborrat i els llunyans que sembla que ballin, que s'allarguin, que's torcin. Encara és més bonic caminar per un carrer ben llarg, amb arbres, com la Granvia per exemple, dona la impressió de què nedes més que camines i a cada passa descobreixes coses noves, un quiosc de diaris, una barraqueta, un carretó; un altre dia no'n faries cabal, però en aquests dies que primer veus la taca sense saber lo que és, i després comences a veure els detalls i endevines lo que és abans de veure i tocar-ho.

I a la nit és quan fa més bonic, els carrers semblen espills en els que riella la llum dels fanals que semblen boles de cotó però per fanals bonics els dels tramvies grossos, vermells que avancen ràpids.

Les persones també fan bonic en nits de boira: ara les veus, ara no les veus; pots assegurar que vas Rambla avall i trencar per la primera cantonada i això és un gran aventatge.

MADAMA GITANA, per J. Oliver Bauzá.—Novament el senyor Oliver ens obsequia amb un gentil volum literari sortit de la seva ploma sucosa i galana. I en aquesta obra, com en l'anterior, fa gala el senyor Oliver d'excel·lents condicions de psicòleg. *Madama Gitana* és l'idili amorós de dues ànimes que's compenetren, que arriben a tastar la felicitat, però a les quals persegueix el fatalisme; una pàgina intensament viscuda i pregonament humana de la passió de dos cors que no poden bategar lliurement sinó en l'ambient atzerós de l'adulteri. I és d'elogiar de la manera com l'autor sorteja els més atrevits passatges sentimentals i com armonitza les més exquisides expansions de l'esperit amb els més exaltats desitjos de la carn, estats d'ànim que donen constantment una vida naturalíssima i un relleu extraordinari als protagonistes. Com en el seu anterior llibre *Monsieur Jo*, el senyor Oliver, adopta en sa nova novel·la el sistema subjectivista, deixant-se de descripcions inútils i de diàlegs fantasiosos, preferint entretenir-se en dissecar els temperaments dels seus personatges pel mitjà d'atinades disquisicions de caràcter íntim filosòfic. La prosa és flexible i escaienta; i les cartes psico-amoroses que es creuen sovint els protagonistes, resulten interessants, ple nes de fibra i de bon gust.

L'edició del llibre, molt acurada, fa honor als tallers de càn López, mal ens està el dir-ho.

SEPT SCIENCIES

EL BON JUTGE

Llegírem el cas en un diari de New-York; i tal com el llegírem el transcrivim:

«Irving Kaumann, bordegaçot de setze anys, i Maurici Alexander, de divuit, vegeren, tots dos a'hora a terra, en l'andèn d'una estació, un bitllet de dos dòllars. Ràpids com un llamp se llençaren a la vegada damunt d'ell.

Tot seguit, la lluita.

Que si és meu, que si és teu... porta aquí... deixa això!... Mastegot va, mastegot vé; i vinguen bolets i còsses i cops de puny.

Les baralles seguiren fermes fins que's presentà un agent de policia.

Al descompartir-los, s'observà que cada un dels xicots conservava a la respectiva mà dreta la meitat del bitllet.

Tots esgarripats, els nassos sagnant, foren duts a presència del jutge del districte.

El jutge, que era un bon home, els reprengué amb severitat després de interrogar-los.

—Veiam aqueixos troços de bitllet—els digué.

Els minyons allargaren els fragments bruts i espe-llifats.

—Ara, per càstig, heveu de pagar un dollar cada hu, de multa...

DAVANT DE LA CENSURA

—Nosaltres ja ens hem aixecat.
 —Doncs a mí encara no m'aixequen.

—D'on vol que el traguem el dollar?

I allargant-los un pot de goma líquida i un paper de fumar, el bon jutge els digué:

—Teniu; enganxeu els dos troços ben enganxats, doneume el bitllet i aneu se'n a la vostra feina.

I diu que Salomó, des de la seva tomba, somrigué satisfet.»

XARAU

LICEO

Estan molt avançats els assaigs de l'opera de gran espectacle *Ivan le terrible*, que constituirà un aconteixement, tota vegada que's tracta resmenys que de l'estrena a Espanya.

Se donarà la primera representació d'aquesta obra el dia de l'inauguració de la temporada d'hivern que està assenyalat per al 27 d'aquest mes, o sia per a dijous vinent.

ROMEA

El primer petó, de Juli Dantas, estrenat dimarts és un quadret dramàtic de delicada estructura que acusa realment la extraordinària fibra poètica de l'ilustre autor portuguès. Uns vells amors dolorosament sentimentals serveixen de fons a l'assumpte i l'escassa acció se desenrotlla plàcida i serena en mig d'un devassall de filigranes de bells pensaments, que constitueixen el diàleg.

El senyor Ribera i Rovira, traductor, mereix tota mena d'elogis per sa pulquèrrima tasca.

La senyora Morera, En Gimenez i En Viñas interpretaren amb acert i bona voluntat els tres personatges que consten en el repartiment.

—Per a molt aviat s'anuncia l'estrena de *Les ales de fang*, comedia dramàtica, en dos actes, original del fortíssim dramaturg Joan Puig i Ferrer.

TÍVOLI

Un dia d'aquests debutarà una notable companyia de opereta italiana.

De noranta persones consta el quadre.

Figures que sobresurten en l'esmentada companyia: Davico, Fineschi, Lombardo.

Porten un repertori complet d'obres alegres i segons referències el quadre de senyores choristes i ballarines cridarà l'atenció per la boniquesa de les fesomies i per l'escultura de les pantorrilles.

NOVEDADES

S'ha estrenat *Una noche de las mil* que s'ha salvat mercès a la música que té fragments inspirats. La lletra no pot anar ni amb rodes; fa l'efecte d'una injecció de morfina, tal és la soneta dolça que fa agafar a l'espectador.

El compositor fou aplaudit, especialment en un intermedí molt delicat.

La presentació, bastant acceptable.

—Per a avui s'anuncia l'estrena d'una opereta en tres actes, *La Rosa de Nueva York*, obra que ve precedida de fama mundial.

PRINCIPAL-PALACE

Sien tots els honors, aquesta setmana, per al més elegant dels nostres *Music-Halls*. De quatre números valiosíssims havem de donar compte. El primer el constitueix una vistosa i bella dançarina espanyola, *Bella Nena*; vesteix amb art i es mou graciosament. Tota una *jembra* d'aquelles que *quitan el sentio*. El segon número capital és una artista americana imitadora excel·lent de les més celebrades dançatrius. Es cosa fina i cosa de gust. Presenta els diferents balls de manera sorprenent i fa gala d'una lleugeresa quasi en diríem espiritual. És aquest un número de primer ordre que val la pena d'ésser vist... *Compris?... Ouil* Crida també poderosament l'atenció un clown excèntric originalíssim qui, acompanyat d'un home forçut, resol els més intrincats problemes del equilibri dinàmic i fa unes coses extravagants que admiren i distreuen d'allò més. I finalment, el número diguem-ne sensacional és l'home-mico Nathal; una veritable persona que fa la mona i la vesteix i la interpreta d'una manera colossal. Dóna realment la impressió d'una bèstia, i fins que's treu la careta un hom dubta de si lo que té davant dels ulls és mico o és un ciutadà artista. S'enfila per les cordes, salta d'una butaca a l'altra, puja per les columnes, ressegueix la brana dels palcos del primer pis de cap a cap i fa tot lo que faria en una sala d'espectacles un mico lliure... si li deixessin fer.

No s'ho deixin perdre que és cosa bona.

ESPAÑOL

Un altre bon èxit ha aconseguit l'Elena Jordi amb la comèdia estrenada darrerament al «Español». *I el marit... com si no hi fos* és un vodevil a la moderna amb tota la sal de París. Se tracta d'una exquisida producció vestida amb una sèrie d'enginyoses gales d'art i de diceió. Al revés del que passa en la major part de vodevils, en aquest no hi trobaran res inversemblable ni de mal gust. Les escenes són naturalíssimes i l'interès de l'acció, recta i clara, les manté fins al final de l'obra. Si aqueixa comèdia arriba a portar gent al «Español», com se mereix, ho celebrarem, perquè això voldrà dir que aquell públic s'encarrila per les bones vies del gènere còmic i alegre.

La traducció, del senyor Moliné, molt justa i molt acurada.

Els herois de la nit foren la Jordi, En Mir (magnífic en el paper de marit enganyat) i En Font.

GOYA

La companyia Vilches no té necessitat d'estrenar cada setmana per a cridar gent. Amb la reproducció graduada i entenimentada d'obres de repertori, que constitueixen les seves creacions, en té prou per a contentar al taquiller.

Ara mateix s'ha demostrat amb *Kit*, excel·lent comèdia, que ha sigut festejada pel públic amb veritables ovacions.

Quin espectacle tan sorprenent el que oferia diumenge passat el camp del Barcelona. Els tramvies assaltats; de taxis i cotxes un devassall; de pedestres una invasió constant. Piques vegades s'ha vist aital desbordament de públic per a presenciar semblant partit.

La caixa de la Federació deu debordar també, però de plata; encara que an ella sols li toca un terç i ha d'alimentar a tota la pandilla arbitral, etc., probablement que si ara es

tractés de fer venir al equip norteny, no hauria de fer el ridícol, retrassant l'envio dels cabals; més en fi, ara no's tracta d'això i sols del «gran» partit *Barcelona-Espanyol*; fou gran de debò, per les patades, cargues i tota mena d'infraccions descarades al reglament de fut-bol i actes previstos en el Còdic Penal per atentat contra la vida agra.

Allò no era jugar; eren oposicions al dret d'invalidès perpètua. Als blaus, se'ls vegé de bell principi, les ganes de guanyar; cosa lògica, però podien abstenir-se d'aquest repertori tan poc escaient.

No és que pretenguem fer veure que els altres fossin uns angelets; tots plegats estigueren a l'altura de llur comès. Sobresortiren les parelles Montesinos-Blanco i Semitier Lakatos.

En canvi En Martínez a qui els socis acabaven d'aixecar el boicot, prou era esforçar-se, més endebades. Aquest noi se'ns ha espatllat i lo més lamentable és que ho desfà quasi tot.

El «decano» ja s'ha tret un pès més de sobre. Per ara, tot són flors i violes.

Els que també obtingueren, sinó sorollosa, al menys notable victòria, foren els sabadellencs. *L'Europa*, l'equip favorit per alguns, degué sucumbir en son propi camp; és clar que les classificacions del Campionat poden variar-se encara, però no deixa d'ésser optimista la perspectiva que tenen davant, els del Centre.

I de *Espanya*? Aquesta pregunta es la que tot-hom se fa; per a alguns esdevé incompreensible l'estat en que ha arribat la decadència d'aquest Club. Nosaltres, més aviat trobaríem estrany que fos al revés; que un modest equip sense cap línia, sense cap individualitat sobressortint, se'n emportés sorolloses victòries.

Però com que tractant-se de pilota tot dona voltes i lo més comú pot esdevenir il·lògic, és tonteria volguer fer-hi calendaris.

A ben cert que serà amb aquesta esperança que demà passat tornarà a omplir-se el camp, d'aquella manera que un pensa pogués acaparar la taquilla.

I ja que aquesta crònica ha anat dedicada sencera al fut-bol, tenim interès en publicar el gran descobriment que ha fet el del *Ciero*: El fut-bol no és un esport; és un espectacle «pues para presenciarlo hay que pasar por la taquilla».

Segurament que aquest senyor cerca un empleo de cronometrador en el Col·legi d'Arbitres, com si el fut-bol fossin unes curses de cavalls...

STOP

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

—Ave Maria Puríssima!... Cada setmana tornem a ésser a dilluns

Paisatge humà

OLTS coneixem a un minyó que sembla més baix de lo que realment és, a causa de l'amplada de son pit i ses espatlles, amb cara i fets de bona persona, i que mentre va vestit com tothom, se coneix que, àdhuc caminant, descansa.

Així el coneixem molts; ara, quan se posa la perruca, se calça les grans sabates i s'orna la testa amb una floreta semblant a les que llueix la «Moños», ja no el coneixem molts, el coneix tot Barcelona. És En Beby. En Beby Frediani, el pallasso de moda.

Tots l'haveu vist amb ses vestidures extravagants; permeteu-me que vos el presenti núu. Creieu-me que val la pena de veure'l o de fer-vos la il·lusió de que l'heu vist, perquè això de veure'l és difícil, i no crec que per a donar-vos gust se prestés a treure's la samarreta.

Si digués que quan va despullat té la mateixa cara que de vestit, mentiria com un bacó, i és que En Beby, abans de treure's la camisa, se pinta la faç de mangre i s'em-polsa amb guix. El rostre de minyó intel·ligent ha desaparegut; som davant de l'August o l'Antonet.

Dura poc la impressió; se treu la camisa, la samarreta, les sabates i els pantalons, i habillat ja únicament amb uns calçotets curtíssims, dóna la impressió d'un Alcides amb testa de pallaso.

Hom, admirat d'aquella riquesa de palpissos vius que tremolen sota una pell tan blanca que l'envejaria la més lletosa de les rosses, diu, imitant-lo:

—*Mucho bien!*

I ell, aleshores, te respón:

—*Sí, eh? Pues ahora voy a tocar el violín.*

I així, tal com va, l'agafa i comença a rascar-lo, apoiat l'instrument sobre l'espatlla nua. Toca unes coses dolces, afalagadores, i tocant-les s'hi gronxa. Aleshores és quan és un encant el cos aquell, un encant i una tristesa. Una tristesa, sí, una envejosa tristesa. Com te recordes feble, i magre, i pelut, davant del cos veritable del pallaso... i ensemps com te recrees la mirada sobre aquell coll rodó i sobre els braços de bícep poderosos i els pectorals que donen la idea de cuiraces.

—*Basta! Voy a disfrazarme.*

Deixa el violí, i de cara al mirall, amb un posat de mandra inexplicable, alça els braços sobre el cap i els contrau poc a poc. Els bíceps sorgeixen poderosos, l'espatlla s'omplena de clotets.

—No, Beby, no facis això! Sembles un anunci de polees Sandorf.

—*Oh! Aún estoy fuerte.*

—Mui.

ESQUELLOTS

Simpàiques modistetes, que aneu *vagant* per aqueixos carrers com si fossiu aixams de colometes blanques ¿qui no us ha de donar la raó, al veure-us tan maques i aixerides?

L'altre matí una vaporosa *midinette* perorava contra els burgesos enfilada en un pedriç del Passeig de Gràcia.

Al seu voltant hi havia una cinquantena de *compañeras* i ademés una cinquantena d'estudiants d'aqueixos que demanen que's comencin les vagues de Nadal.

Naturalment, els estudiants ovacionaren a la modista.

La causa de les unes era la causa dels altres.

Visca la joventut... i visca la grescal... i visca En Prim!

Segueix cada dia més greu el problema dels pisos, a Barcelona.

Aprofitant-se de l'escassetat d'habitacions per a llogar són molts els amos de casa que puguen bàrbarament els lloguers.

Sabem d'un propietari, que els pisos de deù duros els ha pujat fins a vintidós.

Això és senzillament intolerable.

Què esperen a imposar la taxa d'inquilinat?

Vinga la taxa, doncs, si no's vol que això acabi tràgicament.

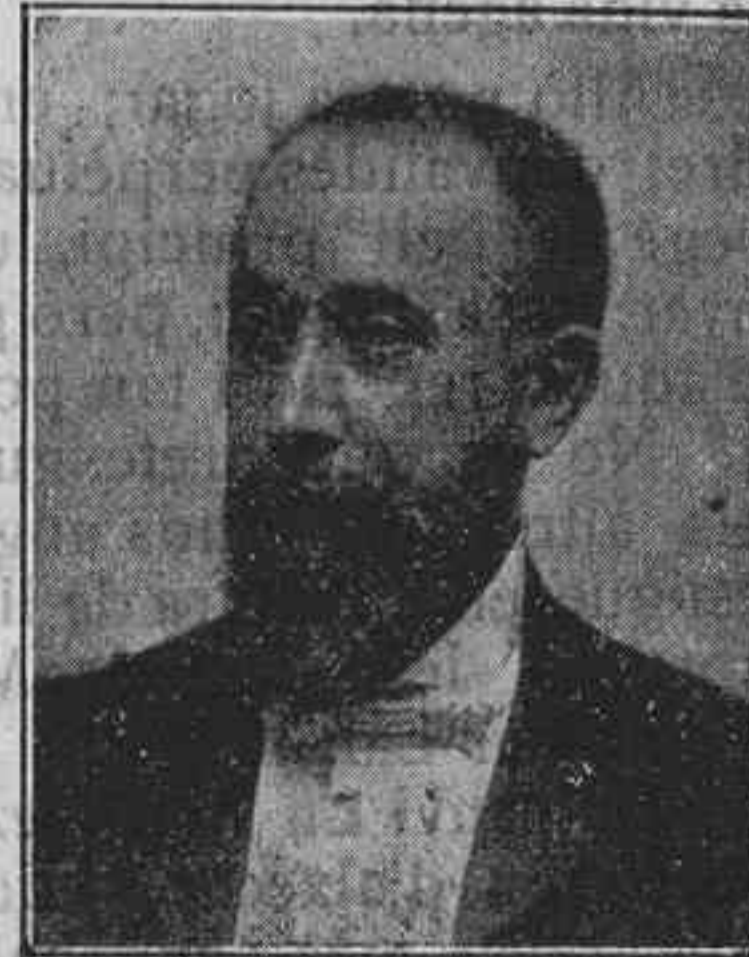
Perquè a algun d'aquests propietaris que els agrada tant pujar... pot-ser el pujaran dalt d'alguna farola del Passeig de Gràcia.

A primers de la setmana passada morí, a Cadaqués aquest bon patrici català, ilustre poeta, mestre en Gay Saber i eminent economista.

En Frederic Rahola, com a polític, era una figura de gran relleu. Havia estat diputat a Corts i senador, havent militat quasi sempre en el partit regionalista. Com a particular, fou ciutadà digníssim qui no tingué un sol enemic.

Literat de punta, col·laborà en distintes ocasions als nostres Almanacs.

Al seu desconsolat germà En Víctor Rahola i a la revista «Mercurio», de la que'l difunt fou fundador i director, enviem el testimoni del nostre condol més íntim i sincer.

D. Frederic Rahola i Trémols

Se tem, i potser amb raó, que de resultes d'una formidable vaga de operaris sombrerers que acaba de tenir lloc a Nova York, les cases barretaires de Barcelona augmentin bàrbarament els preus de venda.

Això rai, veuen?... no ens preocupa.

No podem dur sombreros perquè son massa cars.

Ens posarem altra cop la barretina.

Que sempre resulta una prenda airosa, elegant, plena de gràcia i simbòlica, que vesteix, i es agradable de portar.

Tan agradable... que tot sovint ens la fan treure per força.

Segueixen amb fúria bárbara els lynxaments de negres en alguns departaments del Nord Amèrica.

Pssst!... Ei!... Escolti, senyor Wilson!

I aqueix punt no era entre els seus catorze famosos de la preparació de la pau mundial?... No?...

Doncs, miri, que això dels negres, que tenen tant dret a la vida com vostè, és un punt molt negre que també hi tenia d'haver sigut.

Pares: no foradeu les orelles a les nenes.

Segons l'amic *Tedy*, revister de salons, la gran moda d'enguany per a les senyores serà suprimir les arrecades.

Les defensores d'aqueix sistema *naturalista*, diuen que les arrecades constitueixen un símbol de esclavatge que cal fer desaparèixer.

Completament d'acord. Fòra arrecades!

Cal fer desaparèixer el símbol.

Però... i els forats?... Els forats de les orelles també tindran de desaparèixer.

Se'ls hauràn d'empastar, lo qual resultarà d'una lletgesa estupenda.

Tant bonica que és una orel·la femenina *incòlume*, sense forat artificial, sense penjarelles!...

¿Què diràn ara, davant de la nova moda, els pares males animetes que s'apressuren a foradar les orelles de les criatures, matant la bellesa natural, i sense demanar permís a les interessades?...

AL TALLER DE LES MIDINETTES

— Vaja, no diguen, que més us estimaríeu un delegat,
que una delegada.

—Sóc l'Hivern, noia. Vaig a fer la meva entrada a Barcelona.
—Ja té carnet?

Ja han sortit les clàssiques bufandes per a tapar els nasos de la gent fredolica.

Això vol dir que'l senyor Hivern s'ha adelantat i que estem a les portes de la solemniar arribada dels no menys clàssics panallons.

Després dels panallets, els panallons.

Benvingut sia el fret d'enguany si vé a refrescar les consciències.

I sobre tot si refreda els entusiasmes dolents per a inspirar-nos en els veritables entusiasmes de l'amor a la catalana llar.

En Francisquet Cambó, en el seu discurs de Girona, ha sigut quelcom més explícit que en aquell altre del Palau de la Música.

Ara el *leader* lligaire ha cantat la palinòdia.

I ens ha fet sabedors d'una trista realitat: que l'Autonomia no vindrà fins que tots els partits catalans no facin acatament a la Lliga.

I com que això... ai! està molt lluny de realitzar-se... Ergo... L'Autonomia encara és a les Batueques.

Notes de casa:

Del «Real Círculo Artístico de Barcelona», havem rebut una atenta recomanació per a visitar una exposició d'obres d'art d'En Josep Nogué Massó.

Aquesta exposició s'ha obert a les *Galeries Laietanes*, i consta d'uns quants retrats, marines, paisatges i assumptes diversos, que denoten en l'autor un artista original, de gust refinat i de temperament delicadíssim.

Estarà oberta al públic fins al dia 28.

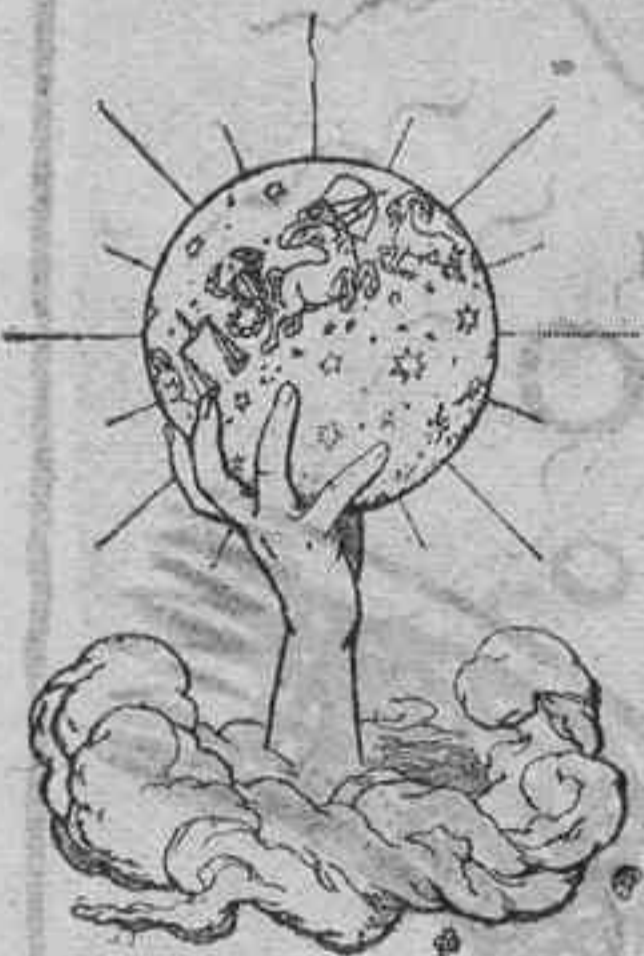
RESPOSTES PAGADES

E. G. C.: Es massa tètric.—Joan Manresa (Tarragona): No ens podem ocupar de semblant cosa, per diferents motius que no és del cas nomenar.—Ristol: Anirà al Calendari de *La Campana*, si hi cap.—F. Cañameras: Lo mateix li dic. O a l'Almanac o a un número corrent.—Antolí B. Ribot: Me penso que s'aprofitarà, si no és avui demà.—J. Borrell: Rebut l'original que envia amb destí a l'Almanac, i mercès. Probablement passarà al de *La Campana*.—Tinet: Mirarem de aprofitar-ho.—I V. E.: Tantes gràcies.—Jordi: Ho sento, però no'ns té utilitat.—A. D. i G.: De pensament no està mal, però la forma és quelcom defectuosa.—V. A. Ll.: Anirà a l'*Almanac de La Campana*, per que per a l'altre, ja teniem rebut un original amb el mateix tema.—R. de la Galera: No'ns acaba de resultar.—Andresito: Res d'allò dels *morts* no pogué anar, amb tot i els bons propòsits.—Pep Cistellé: Massa verdura, massa verdura!...—A. C. i S.: Entra en cartera, esperant una ocasió.—Jeps (Tarragona): S'estima la bona intenció, però no hauria interessat a ningú.—La Comisió (Poble Nou): La fotografia que ens envien no'ns té cap utilitat. Per lo tant, va de cap al cistell.

Antoni López, editor — Rambla del Mltg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque enciclopedia popular de la vida práctica
para el año 1920

PRECIOS	
En rústica	1'50 pesetas
Encuadernado (agotada)	2 ,

OBRA NOVA

Acaba de sortir

**Els cent millors
contes còmics**

Un tom 8.º

Ptes. 2

JOSÉ OLIVER BAUZÁ

Madama Gitana

NOVELA

Ptas. 3

AVIAT

ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PER A L'ANY 1920

Dedicat a les festes mes típiques i populars de l'any

Poden nostres corresponals formular la demanda

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

TEMPS VARIABLE

— Confesso que jo no serviria per a'fer calendaris.
I tan pagès que sóc, eh!